

På vems villkor digitaliserar vi Norrbotten?

Regeringen har gett alla regioner och Länsstyrelser uppdraget att planera för den digitala omställningen de kommande fyra åren och i Norrbotten har Länsstyrelsen uppdraget att tillsammans med aktörer i länet ta fram en Regional Digital Agenda (RDA). Den skall fungera som en ledstång i arbetet med att digitalisera vårt län.

Få är de som vet att det redan idag existerar webbaserade tjänster som får den mest förändringsbenägne att reagera med förvåning och kanske det främsta skälet till att dessa tjänster fortfarande är okända för de allra flesta är att vi ännu inte är redo att börja använda oss av dem. Två sådana exempel kan vara förarlösa bilar som transporterar gods och människor och att de som bor avsides få sin post med drönare istället för med postbil.

Varför måste då norrbottningarna bry sig om att digitaliseringen pågår? Den sker oavsett om man bitt om den eller inte. En del framhåller den pågående digitaliseringen som en transformering som skall göra det möjligt att kunna leva, arbeta och bo i Norrbotten, medan andra bara ser hur arbetstillfällen försvinner till följd av digitalisering och automatisering. Som en fond bakom dessa två ytterligheter kvarstår det faktum, att det är människan som skapar tekniken och med den försöker finna lösningarna på de problem som adresseras. För att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter krävs en delaktighet som skall bidra till att fler vill och vågar använda digitala tjänster. Detta kapitel handlar om hur mänskligt beteende kan påverka arbetet med digitaliseringen och också, hur, mänskligt beteende påverkas av digitaliseringen. Syftet är att peka ut ett antal områden att fundera kring för att kunna bygga en digital infrastruktur för människans digitalisering.

Frågan varför norrbottningen skall bli delaktig i digitaliseringen är relevant, eftersom det är en omvälvande omställning som har initierats av den nationella och regionala ledningen och inte primärt är en respons på en efterfrågan från medborgarna. Varför skall Maj-Lis i Vittangi ringa till hälsocentralen och genom ett flertal val på telefonen boka en läkartid istället för att gå över gatan och prata med någon i luckan och samtidigt få en pratstund med andra besökare? För henne är den digitala tjänsten som erbjuds inte relevant eller en tjänst hon bitt om eller vill ha. Maj-Lis förväntningar på hur tjänster skall ges henne från offentlig sektor tillgodoses inte. Istället för ett möte med en människa skall administrationen av tidsbokningen skötas av henne själv genom en teknisk och digital lösning hon inte känner sig förtrogen med. För Maj-Lis löser den digitala tidsbokningen behovet av en tid hos läkaren men tjänsten tjänar inget vidare till som rådgivande eller som tröst. I väntan på att träffa en läkare kanske Maj-Lis kommer att oroa sig och upplevelsen av i det här exemplet Landstingets service och bemötande blir negativ. Digitaliseringen av tjänster i den offentliga sektorn uppfattas inte sällan som försämring av den service och det bemötande som ges till framförallt den äldre populationen men det är viktigt att komma ihåg att den är en följd av och en reaktion på länets befolkningsutveckling. Färre personer än tidigare skall betala för fler äldre som lever längre med större behov av vård till följd av ökad förekomst av kroniska sjukdomar. Kommuner och landsting skall göra mer trots minskade skatteintäkter och det är en utmaning, när vi samtidigt vill att norrbottningen skall kunna leva och bo i hela länet. Digitalisering och automatisering driver samhällsutvecklingen och transformerar de flesta områden i människors liv och verksamheter. Är det möjligt att göra Maj-Lis delaktig i digitaliseringen i den meningen att hon vill använda digitala tjänster och att de

upplevs som relevanta och tillräckliga? Det är möjligt men det krävs planering och hög grad av delaktighet.

Enligt Leandro Herrero, VD och chefsdesigner vid Chalfont Project Ltd och författare till boken *Viral Change* (2006), är den huvudsakliga anledningen till att implementering av ny teknik och/eller IT-tjänster eller digitalisering av tjänster, rutiner och varor misslyckas, är, att man inte tar hänsyn till grundläggande mänskliga faktorer. Enligt Herrero måste alla digitala projekt involvera dem som kommer att bli påverkade av dem och det måste vara genuint, eftersom det är av särskild vikt att de användarkrav och de åsikter som brukarna för fram tas på allvar och vid behov blir åtgärdade. Brukarna kommer inte att använda nya digitala produkter om de inte är efterfrågade, löser ett problem eller förbättrar en befintlig produkt. Detsamma gäller om de som berörs inte fått vara delaktiga eller där resurser inte avsatts för att brukarna ska få lära sig hur de ska använda produkten. Utan stort inflytande av brukarna och utan att ta hänsyn till den mänskliga faktorn kommer förändringsarbetet att misslyckas fastslår Herrero. Att tänka på 73-åriga Maj-Lis från Vittangi utifrån detta perspektiv konkretiserar digitaliseringens utmaning. Det vill säga att de tjänster eller produkter som kommer av digitaliseringen i syfte att möjliggöra service oavsett var i Norrbotten man väljer att bo, kommer att uppfattas som nya, utmanande och kanske inte ens efterfrågade. Att få posten och sin medicin levererad med drönare eller dela vägen till skola och arbete med förarlösa bilar kan te sig futuristiskt och svårt att ta till sig trots att vi redan står inför det faktum att service måste ges till fler på nya sätt. För att få acceptans för att interfacet mellan offentlig institution och medborgare/kund inte längre är en människa är det av stor vikt att engagera människorna i Norrbotten i alla åldrar, med olika bakgrund, utbildningsnivåer och socioekonomisk status. Utan kunskap om de olika gruppernas behov och förväntningar blir det svårt att utveckla en infrastruktur för digitaliseringen med ett brukarperspektiv och om Herrero har rätt kan den typen av ouppmärksamhet bli kostsam.

Digital kompetens en individuell utmaning och resurs

I Digitaliseringskommissionens utredning (SOU 2015:28) utgår man från fyra livsområden och dessa områden är privatliv, samhällsliv, utbildning och arbetsliv. Gemensamt för de fyra livsområdena är, att i vart och ett av dem kommer det att behövas något man kallar Digital Kompetens och behovet av att varje individ behärskar en digital verklighet framhålls. Skälen är att mycket av det som sker i samhällslivet (offentliga institutioner, civilsamhälle och kulturliv) idag administreras med hjälp av digitala tjänster, att digitaliseringen kommer att transformera arbetslivet och att digital kompetens är en demokratifråga. Maj-Lis från Vittangi är ett exempel på behovet av digital kompetens för att boka en tid hos läkaren och det står helt klart att alla kommer att behöva förhålla sig till digital teknik för att ha möjlighet att delta i samhället. Digital kompetens kan sägas vara förmågan att lokalisera, organisera, förutspå, utvärdera och analysera information med hjälp av digital teknik. Det är i alla meningar en kompetens som berör hur vi utför något med digital teknik men också förmågor av kognitiv karaktär.

Digitaliseringskommissionen formulerar dessa förmågor enligt följande:

De färdigheter som behövs är förmågan att söka fram, samla in och bearbeta information och använda den på ett kritiskt sätt och att kunna bedöma dess relevans och skilja mellan den fysiska och virtuella verkligheten, samtidigt som man är medveten om de samband

som finns mellan dem. Man bör ha de färdigheter som behövs för att producera, redovisa och förstå komplex information och förmågan att skaffa sig tillgång till, söka fram och använda internetbaserade tjänster. Man bör också kunna använda informationssamhällets teknik som stöd för kritiskt tänkande, kreativitet och innovation (SOU 2015:28).

För att kunna vara aktiv medborgare krävs förkunskap, en förmåga att tänka i abstrakta termer och en vilja att använda sina kognitiva förmågor för att producera kunskap om så bara för den egna förståelsens skull. När en digital interaktion pågår, används kognitiva funktioner såsom perception, uppmärksamhet, minne, inläring, beslutsfattande och problemlösande. Detta sammantaget, den så kallade digitala kompetensen, sägs vara grundpelaren på vilken samhällsutvecklingen vilar. Individen, Norrbottningen, förväntas dels uppnå en grad av digital kompetens som möjliggör att de åtgärder som krävs fullt ut kan genomföras och dels bidra till något större, en samhällsutveckling som vilar på den digitala kompetensen. Att digitalisera Norrbotten innebär att ta hänsyn till, att alla inte har samma förkunskaper eller är motiverade eller engagerade och, som tidigare nämnts, kan en del av de svårigheter som uppstår i och med detta tas med i planeringen genom hög delaktighet (Herrera).

Men i och med att det handlar om att ändra beteenden finns det skäl att reflektera över vad alla i Norrbotten behöver vara delaktiga i och vad de behöver bidra med som minst, det vill säga om det är möjligt att tala om en minsta gemensamma nämnare avseende digital kompetens och hur medborgarna i så fall skall uppnå den. Men den digitala kompetensen är inte statisk och det är svårt att idag uttala sig om vad individen behöver kunna för framtida behov. Innebörden av digital kompetens förändras utifrån tekniken och tjänsternas utveckling vilket innebär att individen kontinuerligt behöver utveckla sin digitala kompetens för att kunna använda digitala verktyg och tjänster. För offentlig sektor är detta redan en verklighet avseende leverans av service till medborgarna och demokratiutvecklingen i den digitala åldern. När det skall skapas forum för dialog och interaktion är det viktigt att förstå de nya mönster människor interagerar på och förstår sin omvärld, allt färre individer har gemensamma referensramar eftersom allt färre tar del av samma beskrivning av den så kallade verkligheten. Individen bestämmer själv idag, medvetet eller omedvetet, vilka medier och vilket media som skall förse hen med information till dennes omvärldsbevakning. Med hjälp av algoritmer tillgodoses hens preferenser genom att det som genererat individens interaktion tidigare tjänar som grund för urval, allt i syfte att ge kunden vad den vill ha. För att kunna fånga upp omvärldssignaler krävs idag en strukturerad och målmedveten omvärldsanalys. Det räcker inte att scanna av sina sociala medier eller nyhetssajterna man prenumererar på för att få en nyanserad och heltäckande bild. Tvärtom förser algoritmer kunderna med vad Bengt Wahlström (www.trender.net) kallar en gigantisk digital snuttefilt. Individen utsätts bara för den information hen är intresserad av eller känner till, vilket utesluter information om skeenden och händelser i samhället man lever i.

Som den digitala kompetensen är formulerad kräver det en del av individen. När en digital interaktion pågår används kognitiva funktioner såsom perception, uppmärksamhet, minne, inläring, beslutsfattande och problemlösande. Detta kommer att ställa särskilda krav på offentlig sektor eftersom alla människor inte har de kognitiva förmågor som behövs för att utveckla digital kompetens. En del människor har inte för avsikt att digitalisera sig eller socioekonomisk status för att koppla upp sig och några saknar den förförståelse och det språk som digitaliseringen i dag bygger på. Därför finns det skäl att planera för en digitalisering som omfattar alla och det kan innebära att det

behövs människor närvarande på en fysisk plats som hjälper andra människor att bli digitala.

Med bakgrund av att Norrbotten behöver omorganisera sina offentliga tjänster för att klara av att ge medborgarna service trots sjunkande skatteintäkter, kommer förändringar att ske i antalet som kommer att arbeta inom offentlig sektor, vad de arbetar och hur det gör det. Dessa kommer att få hantera ett i någon mening nytt arbetsliv där kraven på andra förmågor och kompetenser ökar. Med färre anställda i organisationen minskar den samlade kompetensen och utrymmet för kompetensutveckling. Därmed minskar också kompetens och resurser för att klara av oväntade händelser i en alltmer föränderlig situation. Uppgiften att förebygga ohälsa kommer att vara utmanande men avgörande för kvaliteten och effektiviteten på arbetet (Herrero). En känsla av att inte ha tillräcklig förmåga att ta emot, förstå och hantera all information kan ge en upplevelse av stress och kraven upplevs för stora jämfört med individens förmåga. Förändringar som gör att individen känner sig dum, osäker, hjälplös eller utan kontroll ger en ökad mental belastning. Om arbetsituationen därmed är begriplig, meningsfull och påverkbar ökar känslan av sammanhang och det minskar risken för skadlig stress. Det är skäl i sig att säkerställa att det finns en infrastruktur för att de som kommer att påverkas av digitaliseringen i arbetslivet görs delaktiga i ett tidigt skede och har reell påverkansmöjlighet. Trygghet, tillit och en viss förutsägbarhet i tillvaron är grundläggande psykologiska behov hos alla människor. Brister inom dessa områden kan vara en viktig bidragande orsak till de ökande problemen med arbetsrelaterad stress.

Enligt Digitaliseringskommissionen (SOU 2015:28):

Digitaliseringen innebär att de flesta människor under sitt arbetsliv kommer att behöva lära om och kontinuerligt utveckla nya kompetenser. Det ställer i sin tur högre krav på flexibilitet, kreativitet och nytänkande samt att ha vilja och möjlighet att vidareutbilda sig. Därmed kommer betydelsen av att ha inlärningsförmåga, kritiskt tänkande, problemlösningsförmåga, kommunikationsförmåga och förmåga att hantera en stor mängd information att öka. Att lära, omvärdera och förkasta sådant man redan har lärt sig och att lära om är en del av det digitala arbetslivet. Om detta ställs i relation till den alltmer efterfrågade digitala kompetensen blir effekten att kraven på individen ökar. Prognoser gjorda av Kairosfuture (Emma Phil, Piteå 161026) visar att femtio procent av alla jobb som finns idag har försvunnit inom tjugo år som följd av automatisering och robotifiering och enligt Arbetsmiljöverkets (Rapport 2015:17) kommer tunga och monotona jobb att automatiseras och kraven på högre utbildning och specialisering öka. Kravspecifikationen för att kunna konkurrera i ett kommande digitaliserat arbetsliv manar till eftertanke. Hur ser arbetsmarknaden ut i Norrbotten om tio till tjugo år? Finns det yrken i framtiden för dem som inte klarar teoretiska utbildningar eller de som inte vill studera alls? En arbetsmarknad för alla verkar bli än mer utmanande men ingen har facit och det är möjligt att nya yrken ersätter gamla på ett sådant sätt att det går matcha ambitioner och förmågor utan krav på specialisering. Alla vill inte eller kan inte göra saker på lika sätt och för att skatteintäkterna skall öka istället för att sjunka ytterligare på grund av en svårmatchad arbetsmarknad, där kanske till och med osunda krav på flexibilitet, innovationsförmåga och kreativitet ställs, behövs det en beredskap för hur arbetslivet skall förhålla sig till människor och mänskliga förmågor och inte tvärt om.

Digitaliseringen har medfört nya sätt att bland annat utöva demokrati, träffa människor, handla varor och tjänster. Bransch efter bransch utsätts för en digital genomlysning där en del inte klarar transformationen och andra helt nya branscher uppstår. En del branscher klarar transformationen för att varan eller produkten blir paketerad på ett nytt sätt. För de som vill handla på nätet är möjligheten att kunna göra så efterfrågad, den löser sannolikt ett problem och det förser varan genom sin tillgänglighet med ytterligare en positiv dimension. Men all handel är inte problemfri, eftersom varor och tjänster medför problem då de står i konflikt med lagar, mänskliga rättigheter och hälsan hos individen.

E-handel i kontrast mot mänskliga rättigheter och folkhälsa

Fler norrbottningar än tidigare har dött på grund av så kallade psykoaktiva substanser än någonsin tidigare. Psykoaktiva substanser är inte, ännu, drogklassade för att de ännu inte är kända och säljs som kosttillskott på hemsidor på nätet. Det är svårt för ansvariga myndigheter att hinna med att testa dem och klassificera dem som droger, eftersom de som tillverkar och säljer drogerna ligger steget före. De som köper drogerna kan inte heller alltid veta vad de köper och hur det påverkar kroppen på kort och lång sikt, annat än att det har en stimulerande effekt på psyket. Att det går att köpa preparat och psykoaktiva substanser relativt fritt från kontroll och reglering är en följd av digitaliseringen och e-handeln. Detta går av uppenbara skäl inte att stoppa, men utgör likväl ett folkhälsoproblem med uppenbara risker för liv och lem och en belastning på det offentliga systemet. Individen som påverkas negativt av preparat kommer ofta i kontakt med vården och med rättssystemet och utgör inte sällan en fara för andra såväl psykiskt och fysiskt. De kostar samhället massor av pengar och utsätts själva för lidande. Finns det kanske digitala lösningar på dessa problem och andra beroendeproblem?

Sverige har respekt hos Förenta Nationernas kommission för Kvinnokonventionen på grund av Sveriges sexköpslag(1999). Den kriminaliserar köp av sexuella tjänster och ansvaret läggs på den som köper sex, vilket manifesterar att Sverige som stat inte vill bidra till efterfrågan (trafficking och prostitution) eftersom den upprätthåller ojämställdhet mellan kvinnor och män. Gatuprostitutionen i Sverige har minskat men bedöms ha bytt arena till en digital sådan där sexuella tjänster går att köpa (bokas och planeras) via hemsidor på nätet och kan därmed beskrivas som en slags e-handel med människor. Konsumtionen av kommersiell pornografi har ökat tack vare digitala format. Ökad konsumtion betraktas som ett växande problem med hänvisning till bland annat sexualiseringen av kvinnor och det offentliga rummet vilket i sig är hinder för att kvinnor och män skall uppnå samma rättigheter i samhället. Pornografien formar föreställningar om sex och samlevnad och detta för konsumenter som idag blir allt yngre och där utbudet blivit allt grövre i meningen att den är med våldsam och orealistisk. Handeln med kvinnor och barn för sexuellt bruk kan idag betraktas som en epidemi och är ett brott mot mänskliga rättigheter, därför finns det skäl att fundera hur Norrbotten som region skall gå i motsatt riktning mot rådande utveckling. Om det är möjligt att genom digitala lösningar bidra till att jämställdhet mellan kvinnor och män främjas genom minskad handel med kvinnor och barn för sexuella tjänster och sexualiseringen av det offentliga rummet bör den digitala agendan stödja dessa åtgärder.

Under de senaste åren har det uppmärksammats att män näthatar kvinnor på ett sätt som saknar motstycke. Hatet är präglad av hot om våld och framför allt sexuellt våld. Detta är förutom ett jämställdhetsproblem ett problem för demokratiutveckling i ett

land när en grupp hotar en annan grupp i syfte att få den att stå tillbaka av rädsla för sitt eget eller anhörigas hälsa och liv. Det har förts på tal, av bland annat svenska CEDAW-nätverket (Kvinnokonventionen), att kvinnor som grupp skall juridiskt åtnjuta det juridiska skydd som lagen om hets mot folkgrupp (Brottsbalken 16 kap 8§) ger personer eller folkgrupp som utsätts för brott där motivet t.ex. är hudfärg, sexuell läggning eller trosbekännelse. Hatbrott är ett angrepp på de mänskliga rättigheterna och strider mot principen om alla människors lika värde, varför det ligger på kommuner och landsting att motverka genom utbildning och information (artikel 6 Den Europeiska deklarationen om jämställdhet). Om det är möjligt genom digitala lösningar att bidra till att jämställdhet mellan kvinnor och män främjas genom att minska mängden näthat bör den digitala agendan främja dessa åtgärder.

Framtidsspaning- vilka samhällen kommer att attrahera människor?

Framtidsspaning är vanskligt men likafullt helt nödvändigt och det finns många som försöker förutse framtidens möjligheter och utmaningar. Alexander Bard (sociolog med sociala medier som specialitet) kritiserar hur staten Sverige försöker lösa nya problem med gamla modeller och konstaterar att Sverige inte hänger med i digitaliseringen i förhållande till sin omvärld. Begrepp som medborgare, kärnfamilj och nodalisering ställer Bard på sin spets och tanken svindlar. De regioner som kommer att attrahera kreativa och drivna människor är de som lyckats attrahera så kallade noder. Det vill säga företag eller individer som kan guida andra genom att bland annat har flest kontakter och mest koll på vad som händer. Enligt Bard är ett nytt klassamhälle på uppgång där de med mest av kontakter och koll på samhällsutvecklingen kommer att vara drottningar och kungar i nya riken, riken som inte definieras av territorium eller skatteintäkter. Din adress är där din dator är och din identitet speglas inte av din fasta adress och dyra villa. Dyra boenden kommer inte att bidra till individens framgång i det nya samhället och de med fyrtiofem kompisar på Facebook är den nya underklassen och den brutala sanningen är, att betydelsen inte ligger i VAR jag är utan vilka jag känner och vad de gör för mig. Som Bard beskriver framtiden träder bilden av en världsmedborgare fram, och det finns fler framtidsspanare med fler utmanande förutsägelser. Emma Pihl (Inspir-era) låter meddela att tiden för fast anställning och lagstiftningen kring den är på utgående, och tur är väl det menar hon. För i det nya digitaliserade samhället finns kompetens över hela jordklotet tillgänglig hela tiden så varför skall ett företag lokalrekrytera? Den nya arbetskraften kommer dessutom inte nöja sig med att göra en liten del av den totala uppgiften utan vill vara del av något större för att få ut mer av jobbet och för att få bidra och är de beredd att ta betalt för sin kompetens. Om detta är framtidens arbetskraft bör man ställa sig frågan hur Norrbotten skall kunna konkurrera om arbetskraft och bli en nod där människor vill vara för att de trivs och får träffa andra intressanta människor? Vad kan stärka Norrbottens varumärke för att attrahera framtidens världsmedborgare oaktat de är svenska eller inte? Är det ett bredband i världsklass eller krävs det mer och något annat?

Norrbottens digitalisering

Det finns möjligheter att göra Norrbotten ännu bättre och för ännu fler genom digitaliseringen och därför tas tillfället i akt att lansera tanken om en infrastruktur för "blötmyren". Det är nämligen där vi riskerar att hamna när vi utsätter oss för förändring och förbättring, vi går vilse, det går tungt och det kanske upplevs aningen kyligt. Då vill vi gärna att någon med kunskap hur man orienterar håller i kompassen, förlåt GPS:en, och att hen med sin kunskap ser till att de senaste uppdateringarna är gjorda så, att vi

kommer på rätt spår igen. Tanken om att det finns en formellt utsedd kompetensgrupp på regional nivå, med t.ex. kunskap om kognitiva funktioner hos människor med och utan funktionsnedsättningar eller kunskap om människokroppens förutsättningar för att arbeta i en digital miljö, är värmande. När arbetsplatser, organisationer och föreningar skall digitalisera sina verksamheter och därmed ändra på de sätt de är vana att göra saker, behövs handfast hjälp. Dels för att omställningen skall fungera för människan och dels för att vi i Norrbotten inte skall bidra till att designen på framtidens arbetsliv inte utgår från något annat än de begränsningar och möjligheter som människokroppen har. Utgångspunkten måste vara att de tekniska lösningarna hjälper och inte stjälper för individen och i det hänseendet kan det krävas att en oberoende grupp med kompetens inom området över tid följer utvecklingen.

Samma behov av formell samlad kunskap och långsiktighet kan komma att behövas för att offentliga institutioner skall kunna upprätthålla god kontakt och ge lika god service och bemötande till dem, som inte vill vara digitala eller inte har den socioekonomiska statusen för att vara så. Hur kan kommuner och landsting säkerställa att kvinnor och män har samma möjlighet till informationsutbyte med avseende på behov av kunskap om digital informations- och kommunikationsteknik? Idag har kvinnor som grupp lägre inkomst och är mer ofta den primära vårdnadsgivaren vilket påverkar ekonomin och försvårar köp av datorer och att betala abonnemangskostnader för bredband. Som med det mesta finns det anledning att säkerställa att det finns ett jämställdhetsperspektiv i de utmaningar vi ställts inför i syfte att arbeta för en jämställd region.

Avslutningsvis kunde en formellt utsedd kompetensgrupp samla till råd som handlar folkhälsofrågor och digitalisering. Det finns olika beroendeproblem men alla är inte erkända som diagnoser. Idag ställs diagnoser om sjukdom som har direkt koppling till de möjligheter digitala tjänster ger individen att utöva intressen eller tillfredsställa behov. Sjukdomsdiagnoser avseende spelmissbruk, hypersexuell störning (sexmissbruk) och substans missbruk ställs idag rutinmässigt men inte avseende dataspelsberoende, internetberoende eller shoppingberoende. Trots det upplever många att dataspel och internetberoende har en liknande beroendeframkallande effekt som spel om pengar eller sexmissbruk men dessa står idag utanför samma möjlighet att få tillgång till stöd och hjälp. Genom kompetensgruppens försorg kunde regionen samla till kunskapsseminarier och konferenser om hur dessa problem bäst kan hanteras, men också i syfte att göra frågorna till föremål för politiken och lägga grunden för strategiskt arbete inom de offentliga verksamheter som berörs.

Eftersom RDA skall tjäna som en ledstång i arbetet med att digitalisera Norrbotten finns goda skäl att fundera hur vi skall bygga från grunden. Det är nya tider och det finns många fler frågor än svar men faktum kvarstår, tekniken är i människans tjänst och det är vi som bestämmer hur den bäst kan hjälpa oss att ta oss an samhällsutvecklingen och de utmaningar vi ställs inför.